Suuri valiokunta

Keskiviikko 15.5.2024 klo 13.00—13.55

Läsnä
puheenjohtaja Heikki Autto kok
1. varapuheenjohtaja Laura Huhtasaari ps
2. varapuheenjohtaja Maria Guzenina sd
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Juho Eerola ps (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) (16 osittain)
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Elisa Gebhard sd (6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) (5, 16 osittain)
jäsen Ville Kaunisto kok (6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) (5, 16 osittain)
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Kimmo Kiljunen sd (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9) (10, 16 osittain)
jäsen Jani Kokko sd (6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) (5 osittain)
jäsen Merja Kyllönen vas (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) (16 osittain)
jäsen Mika Lintilä kesk (6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) (9 osittain)
jäsen Helena Marttila sd (6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) (5 osittain)
jäsen Matias Mäkynen sd (6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) (5 osittain)
jäsen Maria Ohisalo vihr
jäsen Jouni Ovaska kesk (6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) (16 osittain)
jäsen Susanne Päivärinta kok (12, 13, 14, 15) (11, 16 osittain)
jäsen Onni Rostila ps
jäsen Aura Salla kok
jäsen Saara-Sofia Sirén kok (12, 13, 14, 15) (11, 16 osittain)
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok (6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) (5, 16 osittain)
jäsen Eerikki Viljanen kesk
varajäsen Pauli Aalto-Setälä kok (12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) (11 osittain)
varajäsen Timo Furuholm vas (6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15) (5, 16 osittain)
varajäsen Inka Hopsu vihr (12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) (11 osittain)
varajäsen Ari Koponen ps (12, 13, 14, 15) (11, 16 osittain)
varajäsen Anders Norrback r (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18) (16 osittain)
varajäsen Mikko Polvinen ps

Sihteerit
valiokuntaneuvos Kaisa Männistö
valiokuntaneuvos Anna Sorto

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 15 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Suomen liittymisestä eurooppalaiseen digitaali-infrastruktuurikonsortioon kieliteknologian allianssiksi

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 23/2024 vp

Asia on saapunut eduskuntaan. Asia on lisäksi lähetetty liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten.

4. Valtioneuvoston selvitys: OSA; Schengen-alueen kehittäminen

Valtioneuvoston E-selvitys E 35/2024 vp (A 4)

Liiteasiakirja OSA; Schengen-alueen kehittäminen

Asia on saapunut eduskuntaan.

Valiokunta lähetti asian mahdollisia toimenpiteitä varten hallintovaliokuntaan.

5. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tieteellisten ja teknisten tehtävien uudelleenjaosta ja unionin virastojen välisen yhteistyön parantamisesta kemikaalien alalla, asetukseksi kemikaaleja koskevan yhteisen tietoalustan perustamisesta ja direktiiviksi tieteellisten ja teknisten tehtävien uudelleen osoittamisesta Euroopan kemikaalivirastolle (Yksi aine, yksi arviointi –säädöspaketti)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 21/2024 vp

Merkittiin saapuneeksi talousvaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä.

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

6. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/JHA korvaamisesta

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 14/2024 vp

Valiokunnan lausunto HaVL 8/2024 vp
Valiokunnan lausunto LaVL 10/2024 vp

Lakivaliokunnan lausunto LaVL 10/2024 vp on saapunut valiokuntaan.

7. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle teollis- ja tekijänoikeuksia, geenivaroja ja geenivaroihin liittyvää perinteistä tietämystä koskevan kansainvälisen oikeudellisen välineen neuvottelemisesta

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 19/2024 vp

Merkittiin saapuneeksi sivistysvaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä.

8. Työjaoston kokoonpano

Valittiin ed. Ovaska SuV:n työjaoston jäseneksi ed. Kulmunin tilalle.

9. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta (Venäjältä tai Valko-Venäjältä tuotavien viljojen, öljysiementen ja niistä johdettujen tuotteiden tullien korottaminen)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 22/2024 vp

Asia on saapunut eduskuntaan. Asia on lisäksi lähetetty valtiovarainvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Valiokunta merkitsi saapuneeksi valtiovarainvaliokunnan kannanoton: Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan SuVEK 49/2024 vp: Valiokunta yhtyy erikoisvaliokunnan kannanoton mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

10. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025-2028

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2024 vp

Asia on saapunut suureen valiokuntaan lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 23.5.2024.

Valiokunta päätti, ettei asian johdosta ryhdytä toimenpiteisiin.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

11. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston EuroHPC-asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 18/2024 vp

Valiokunnan lausunto TaVL 12/2024 vp

Valiokunta merkitsi saapuneeksi tulevaisuusvaliokunnan kannanoton: Tulevaisuusvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan EuroHPC-asetuksen muuttamisesta. Komission ehdotuksen tavoitteena on kehittää EuroHPC-verkostoa vastaamaan paremmin Euroopan tekoälytutkimuksen ja kehitystoiminnan tarpeisiin. Ehdotetulla asetusmuutoksella edistetään myös osaamispohjan vahvistamista tekoälytutkimuksessa. Komission investoinnit on tarkoitus kohdentaa ennen kaikkea olemassa olevien EuroHPC supertietokoneiden jatkokehitykseen.Lausunnossaan Suomen avaintavoitteista EU-vaalikaudelle 2024-2029 (TuVL 1/2024 vp - E 58/2023 vp) tulevaisuusvaliokunta totesi, että teknologian kehityksellä on niin suuri vaikutus kilpailukykyyn, että murrosteknologioiden täysimääräiseen hyödyntämiseen tähtäävä teknologiapolitiikka tulisi nostaa Suomen avaintavoitteiden neljänneksi pääprioriteetiksi. Lisäksi valiokunta painotti, että Suomella on merkittäviä teknologisia kyvykkyyksiä, joiden asemaa EU:n teknologiapolitiikassa pitää edistää aktiivisesti. Tulevai-

suusvaliokunta korostaa, että suurteholaskenta on meneillään olevan digitaalisen transformaation ydinkyvykkyys, joka mahdollistaa dataan pohjautuvan huomattavan lisäarvon luomisen. CSC:n datakeskuksessa Kajaanissa sijaitseva EuroHPC-superkone LUMI on TOP-500 listalla (11/2023) Euroopan tehokkain ja maailman viidenneksi tehokkain supertietokone ja samalla yksi maailman energiatehokkaimmista ja ympäristöystävällisemmistä supertietokoneista. Lisäksi Suomella on ainutlaatuista osaamista supertietokoneiden ja kvanttitietokoneiden hybridikäytöstä. Siksi tulevaisuusvaliokunta on myös lausunnossaan (TuVL 2/2023 vp — HE 41/2023 vp, VNS 1/2023 vp) sekä pöytäkirjakannanotossaan komission vuoden 2024 työohjelmasta (TuVP 19/2023 vp, §3) korostanut, että Suomen on aktiivisella ja päämäärätietoisella edunvalvonnalla varmistettava, että LUMI-supertietokone on jatkokehitettävien EuroHPC-keskusten joukossa. Valiokunnan mielestä eurooppalaisen suurteholaskennan kapasiteetin kehittäminen tukee EU:n teknologista omavaraisuutta ja eurooppalaisten arvojen mukaista tekoälykehitystä.Meneillään on maailmaa muokkaava globaali kilpailu laskentatehosta ja sen mahdollistamasta data-analyysistä ja tekoälykehityksestä. Tulevaisuusvaliokunnan näkemyksen mukaan Euroopan on tässä kilpailussa pystyttävä luomaan aitoja kilpailuetuja, tai digitalisoituvan innovaatiotoiminnan kärki kehittyy ja sijoittuu muualle, mikä pitkällä aikavälillä johtaa eurooppalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytysten rapautumiseen ja uhkaa jopa Euroopan huoltovarmuutta ja turvallisuutta. Huippuluokan tietoinfrastruktuuria kehitettäessä on huomioitava myös 6G-valmiudet ja mannertenväliset tietoliikennekaapelit (Cinia). Samalla tulevaisuusvaliokunta muistuttaa, että kilpailuetujen luominen ja EuroHPC:n mahdollistamien hyötyjen kotiuttaminen Eurooppaan edellyttää infrastruktuurin lisäksi myös lainsäädännön kehittämistä. Esimerkiksi datan saatavuutta ja yhdisteltävyyttä ei tule hankaloittaa varmuuden ja varovaisuuden vuoksi laadituilla kaiken kattavilla yleisperiaatteilla, vaan tulee pyrkiä sääntelyyn, joka estää vain sellaisen datan hyödyntämisen, josta tosiasiallisesti koituu haittaa esimerkiksi luovan alan toimijoille tai yksilön tietosuojalle. Hyötyjen kotiuttaminen edellyttää myös alan osaamispohjan pitkäjänteistä kehittämistä. Osaajien houkuttelun suhteen pitää muistaa, että laskennan ja murrosteknologioiden kehittämisen huippuosaajista on pulaa globaalisti, mikä edellyttää kilpailukykyisiä panostuksia tutkimukseen ja koulutukseen sekä innovatiivista ja aktiivista työvoimapolitiikkaa niin Euroopassa kuin Suomessakin. Lisäksi tarvitaan eurooppalaisten pääomamarkkinoiden kehittämistä eurooppalaisten investointien vauhdittamiseksi. Jotta suuret panostukset todella tuottaisivat mahdollisimman suuren yhteiskunnallisen lisäarvon, tulee EuroHPC-keskuksia ja tekoälytehtaita kehittää synergistisesti niin, että ne tukevat suurteholaskennan ja tekoälykehityksen lisäksi myös muiden murrosteknologioiden kehitystä ja soveltamista.Eurooppalaisen TKI-politiikan tulisi myös tukea suurteholaskennan, tekoälyn ja kvanttiteknologian soveltamista suuriin yhteiskunnallisiin ja ympäristöhaasteisiin (esimerkiksi kehittämällä monimutkaisten järjestelmien virtuaalisia kaksosia). Lisäksi supertietokoneiden ja muiden yhteiskäyttöisten murrosteknologioiden hankintakriteerien tulee painottaa ekologisuutta ja kustannustehokkuutta, jotta investoinnit kohdentuisivat nimenomaan suuren suorituskyvyn saavuttamiseen mahdollisimman vähillä ympäristöön kohdistuvilla haitoilla. Puhtaan siirtymän korostaminen on etu Suomelle LUMI-supertietokoneen energiatehokkuuden ja ympäristöystävällisyyden vuoksi. Lopuksi tulevaisuusvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että EuroHPC-yhteisyritys on valiokunnan kuuleman asiantuntijan mukaan jo käynnistänyt aloitteen eurooppalaisten kvanttitietokoneiden isännöimiseksi ja käyttämiseksi integroituna suurteholaskennan supertietokoneisiin. Marraskuussa 2022 Suomessa tutkijoille avattu

LUMI-supertietokoneen ja VTT:n HELMI-kvanttitietokoneen muodostama kokonaisuus on ensimmäinen Euroopassa ja varsin ainutlaatuinen myös globaalisti. Suomella on huippuluokan osaamista molemmissa teknologioissa. Siksi suurteholaskennan ja kvanttilaskennan hybridikäyttö tulee huomioida myös osana valmistelussa olevaa kansallista kvanttistrategiaa.Eräänlaisena heikkona signaalina tulevaisuusvaliokunnan kuulemisissa nousi esille jonotuspolitiikan haasteet. Mikäli yritysten kyky hyödyntää suurteholaskentaa ja tekoälyä kasvaa asetusmuutoksen oletusten mukaisesti, tulee kysyntä EuroHPC:n kapasiteetille ylittämään nopeasti tarjonnan. Varsinkin generatiivisen tekoälyn kielimallien kehittäminen edellyttää runsaasti laskentakapasiteettia. Toimintaympäristön ennakoitavuuden varmistamiseksi on syytä viestiä etupainotteisesti myös niistä periaatteista, joiden mukaan laskentakapasiteettia hyödyntäviä yrityksiä ja tutkimuslaitoksia tullaan tällaisessa tilanteessa priorisoimaan.Jotkut valiokunnan kuulemista asiantuntijoista muistuttivat myös siitä, että samalla kun huolehditaan yksinkertaisista ja ymmärrettävistä käytänteistä, joilla yritykset pääsevät hyödyntämään suurteholaskentaa, on huolehdittava myös siitä, ettei julkisrahoitteinen suurteholaskenta syrjäytä kaupallisesti tuotettua eurooppalaista suurteholaskennan kapasiteettia. On tärkeää, että julkisella rahalla ja hankkeella saadaan vivutettua myös yksityisiä investointeja.

Valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan SuVEK 50/2024 vp: Valiokunta yhtyy erikoisvaliokuntien kannanottojen mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

12. Valtioneuvoston selvitys: E-kirje; Valtioneuvoston selvitys komission suosituksesta neuvottelumandaatiksi Varsovan yleissopimuksen lisäpöytäkirjasta

Valtioneuvoston E-selvitys E 29/2024 vp

Merkittiin saapuneeksi hallintovaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä.

Valiokunta merkitsi saapuneeksi lakivaliokunnan kannanoton: Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan. E 29/2024 vp

Valiokunta päätti lähettää erikoisvaliokunnan kannanoton tiedoksi valtioneuvostolle.

13. Valtioneuvoston selvitys: E-kirje - Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–)

Valtioneuvoston E-selvitys E 31/2024 vp

Asiantuntijasuunnitelman täydentäminen. Päätettiin pyytää kirjallinen lausunto: Fingo, UTAK - Uuden talousajattelun keskus sekä BIOS.

14. Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto teollisesta hiilenhallinnasta EU:ssa

Valtioneuvoston E-selvitys E 9/2024 vp

Valiokunnan lausunto TaVL 11/2024 vp
Valiokunnan lausunto YmVL 5/2024 vp
Asiantuntijalausunto E 9/2024 vp SuV 15.05.2024 erityisasiantuntija Hanne Siikavirta, ympäristöministeriö Asiantuntijalausunto (A 14)
Asiantuntijalausunto E 9/2024 vp SuV 15.05.2024 erityisasiantuntija Eleonoora Eilittä, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto (B 14)

Asiantuntijalausunto E 9/2024 vp SuV 15.05.2024 yksikön johtaja, viestintäneuvos Päivi Antikainen, liikenne- ja viestintäministeriö Asiantuntijalausunto (C 14)
Asiantuntijalausunto E 9/2024 vp SuV 15.05.2024 puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli Asiantuntijalausunto (D 14)
Asiantuntijalausunnon liite E 9/2024 vp SuV 15.05.2024 puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli Asiantuntijalausunto (E 14)

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- erityisasiantuntija Hanne Siikavirta, ympäristöministeriö, liite
- erityisasiantuntija Eleonoora Eilittä, työ- ja elinkeinoministeriö, liite
- yksikön johtaja, viestintäneuvos Päivi Antikainen, liikenne- ja viestintäministeriö, liite
- puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli, liite

Todettiin, että päiväjärjestyksen 14-16 §:t käsitellään yhtenä kokonaisuutena.

Puheenvuoron käyttivät puheenjohtaja Autto sekä ed. Huhtisaari, Ohisalo ja Hopsu. Asiantuntijat vastasivat puheenvuoroihin.

15. Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto - EU:n vuoden 2040 ilmastotavoite sekä eteneminen kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä

Valtioneuvoston E-selvitys E 10/2024 vp

Valiokunnan lausunto TaVL 10/2024 vp
Valiokunnan lausunto YmVL 6/2024 vp
Asiantuntijalausunto E 10/2024 vp SuV 15.05.2024 neuvotteleva virkamies Laura Aho, ympäristöministeriö Asiantuntijalausunto (A 15)
Asiantuntijalausunto E 10/2024 vp SuV 15.05.2024 erityisasiantuntija Eleonoora Eilittä, työ- ja elinkeinoministeriö Asiantuntijalausunto (B 15)
Asiantuntijalausunto E 10/2024 vp SuV 15.05.2024 johtava asiantuntija Lotta Heikkonen, maa- ja metsätalousministeriö Asiantuntijalausunto (C 15)
Asiantuntijalausunto E 10/2024 vp SuV 15.05.2024 yksikön johtaja, viestintäneuvos Päivi Antikainen, liikenne- ja viestintäministeriö Asiantuntijalausunto (D 15)
Asiantuntijalausunto E 10/2024 vp SuV 15.05.2024 puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli Asiantuntijalausunto (E 15)
Asiantuntijalausunnon liite E 10/2024 vp SuV 15.05.2024 puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli Asiantuntijalausunto (F 15)

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- neuvotteleva virkamies Laura Aho, ympäristöministeriö, liite
- erityisasiantuntija Eleonoora Eilittä, työ- ja elinkeinoministeriö, liite
- johtava asiantuntija Lotta Heikkonen, maa- ja metsätalousministeriö, liite
- yksikön johtaja, viestintäneuvos Päivi Antikainen, liikenne- ja viestintäministeriö, liite
- puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli, liite

16. Valtioneuvoston selvitys: Ilmastoriskien hallinta ihmisten ja hyvinvoinnin suojelemiseksi

Valtioneuvoston E-selvitys E 28/2024 vp

Asiantuntijalausunto E 28/2024 vp SuV 15.05.2024 erityisasiantuntija Heta-Elena Heiskanen, ympäristöministeriö Asiantuntijalausunto (A 16)
Asiantuntijalausunto E 28/2024 vp SuV 15.05.2024 luonnonvaraneuvos Kirsi Mäkinen, maa- ja metsätalousministeriö Asiantuntijalausunto (B 16)
Asiantuntijalausunto E 28/2024 vp SuV 15.05.2024 yksikön johtaja, viestintäneuvos Päivi Antikainen, liikenne- ja viestintäministeriö Asiantuntijalausunto (C 16)

Asiantuntijalausunto E 28/2024 vp SuV 15.05.2024 puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli Asiantuntijalausunto (D 16)
Asiantuntijalausunnon liite E 28/2024 vp SuV 15.05.2024 puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli Asiantuntijalausunto (E 16)

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- erityisasiantuntija Heta-Elena Heiskanen, ympäristöministeriö, liite
- luonnonvaraneuvos Kirsi Mäkinen, maa- ja metsätalousministeriö, liite
- yksikön johtaja, viestintäneuvos Päivi Antikainen, liikenne- ja viestintäministeriö, liite
- puheenjohtaja Jyri Seppälä, Suomen ilmastopaneeli, liite

17. Muut asiat

Työjaoston kokous:

- Keskiviikko 22.5.2024 klo 8.00 - 9.00, SuV:n työjaoston etäkokous

Matkat:

- Unkari 10.-11.6.2024. Ilmoittautuneet: puheenjohtaja Autto sekä edustajat Antikainen, Kiljunen, Koponen, Lintilä, Löfström, Rostila, Wallinheimo, Skinnari, Kaunisto.

Tapaamiset:

Tasavallan presidentti Alexander Stubbin tapaaminen ti 4.6.2024. Huom! Muuttunut ajankohta! Ilmoittautuminen hyväksymällä kalenterimerkintä. Kutsu koskee ensisijaisesti varsinaisia jäseniä ja jäsenten sijaan tulevia varajäseniä (eli 25 osallistujaa+ Ahvenanmaan maakunnan edustaja). Osallistujaluettelo vahvistetaan lähempänä tilaisuutta.

Vieraat:

- EU-nämndenin vierailu ma 16.- ti 17.9. Yhteisohjelma Hanaholmenissa.

18. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 17.5.2024 klo 13.30

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Anna Sorto